

Tot de dood ons scheidt of tot wij dat doen

Charlotte Visch, 2017

Scheiden

Niemand gaat 'zomaar' scheiden. Beide partijen hopen dat het na de scheiding anders wordt, beter wordt, meer ontspannen en hopelijk ook gezelliger. Sommige ouders scheiden van elkaar omdat ze niet meer in één huis kunnen wonen, uit elkaar gegroeid zijn of verliefd geworden zijn op een ander. Andere koppels scheiden, omdat de kinderen teveel lijden onder de heftige ruzies. En weer anderen scheiden van hun partner ter bescherming van hun kinderen, want in sommige gezinnen lopen kinderen psychisch en lichamelijk letsel op door de manier waarop de gezinsleden met elkaar omgaan. Voordat de echtscheiding een feit is, is er door alle partijen al veel pijn geleden. Ruzies, (onderhuidse) spanning en moeilijke stiltes. Veel voelbaar en soms hoorbaar. En dan besluiten ouders uiteindelijk om een einde te maken aan hun relatie en daarmee ook aan de bestaande, bekende woonvorm.

Ieder in de eigen 'bubbel'

Ouders staan, in deze tijd van gemengde gevoelens en woelige tijden voor een hele zware taak, terwijl ze in een vreemde 'bubbel' leven vanuit hun eigen overtuigingen en hun zicht door hun eigen pijn wordt vertroebeld. Een scheiding staat hoog op de lijst van life events, die de mate van stress weergeeft. De opluchting (eindelijk verlost van mijn partner) wordt afgewisseld met boosheid, wraak en verdriet. De invloed van de ander speelt zich voornamelijk in het eigen hoofd af.

De mails, apps en telefoontjes van de ex worden vanuit de eigen gemoedstoestand van dat moment gelezen en dus ook zo begrepen.

Een neutraal bericht als: 'Marlies heeft woensdag een kinderfeestje bij Clara' wordt gelezen als verwijt 'jij vergeet altijd alles en jij denkt alleen maar aan jezelf, dus ik zal jou wel weer helpen herinneren wat je moet doen, zoals ik altijd alles deed tijdens ons huwelijk want jij was er nooit!' En wanneer het antwoord op dit bericht uit blijft, omdat de partner absoluut niet als een klein kind met geheugenverlies wil worden gezien, stijgt de boosheid bij de ander en er wordt geconcludeerd: 'hij geeft niet om Marlies, want anders had hij wel even laten weten dat hij voor het cadeautje zorgt, want nu weet ik dat niet, dus geef ik haar wel weer wat mee.' Zonder elkaar echt te spreken, echt te willen weten wat de ander bedoelt ontstaat er onderhuids steeds meer conflict. En dat is te merken bij de overdracht van Marlies. De deur gaat open, geknepen lippen, boze ogen en Marlies zit gevangen in de sfeer van spanning.

Overdracht aan de huisdeur? Neem binnen afscheid van je kind. Geef het de ruimte om vanuit een neutrale plek (de hal, het portiek) bij zichzelf te zijn. En dan is er ruimte voor het kind om de andere ouder te begroeten vanuit zichzelf. Zonder de ballast van de spanning tussen de ouders.

Omgangsregeling

Ouders moeten met hun ex-partner, met wie ze zo min mogelijk te maken willen hebben, een omgangsregeling treffen over de kinderen. Hoe lang, mag wie, waar precies, de kinderen zien. Wat doe je dan als ouder, wanneer één van de belangrijkste redenen van de scheiding het gebrek aan belangstelling voor de kinderen is?

Kun je een evenwichtige beslissing nemen als het grootste verwijt "jij was er nooit voor de kinderen" de eerste hobbel wordt na de scheiding?

En wat te zeggen van de ouder, die gescheiden is omdat de partner een nieuwe vriend of vriendin heeft. Moet die ouder de nieuwe partner meteen introduceren aan de kinderen op het eerste 'weekend van papa of mama'? En hoe reageert de ouder wanneer de kinderen na een eerste weekend-bezoek niet terug willen naar mama of papa? De scheiding is een juridisch feit, maar emotioneel nog lang niet.

Ouders zelf zijn pas gescheiden als ze elkaar kunnen zien als individuele mens in plaats van als ex-partner, maar als mede-opvoeder vanuit ieders kwaliteiten. Kinderen hebben bij de ene ouder wat anders te ontdekken dan bij de andere ouder. Streef daarom niet naar dezelfde opvoeding, dezelfde regels en dezelfde maniertjes, maar onderzoek de kracht van de ene ouder en de kracht van de andere ouder. Aan twee duplicaten heeft je kind niks.

Mediation

Sommige echtparen leren onder begeleiding, hoe zij tot een werkbare omgangsregeling met hun kinderen kunnen komen. Er werd daar zelfs in de jaren '90 een speciale mogelijkheid voor aangeboden door de Raad van de Kinderbescherming, om zoveel mogelijk leed voor kinderen te voorkomen. Helaas, die mogelijkheid is niet meer vanzelfsprekend. Wanneer ouders er samen niet uit komen, dan doet de rechter uitspraak. Meestal adviseert de rechter mediation. Wanneer dat mislukt doet de rechter uitspraak. En dat is meestal een standaardprocedure: fifty-fifty-regeling, waarbij geen individueel recht wordt gedaan aan het kind. Het leven van het kind wordt opgedeeld in mama's weekend, papa's weekend, dag van papa en daar tussendoor zit het kind op school. Een conversatie tussen een moeder en haar zoon van zes: "Vergeet niet je tas met kleren mee te nemen, want papa haalt je vrijdag op uit school en brengt je maandagochtend weer terug naar school. Mama haalt je maandagmiddag op en dan gaan we meteen door naar paardrijles. Woensdag kan papa niet, want hij heeft een extra vergadering, maar het is zijn dag, dus ik kom je op halen, maar dan mist papa een dag. Dus dan krijgt papa de volgende week een extra dag: de donderdag." Zoon: "Maar ik heb afgesproken met Peter, die bij papa in de straat woont. We zouden gaan voetballen!" Moeder: "Ja, dat moet je maar tegen papa zeggen. Het is zijn dag." Dit gesprek heeft niet echt plaats gevonden, maar zeg nou eerlijk...komt het je bekend voor?

In mijn boek *Kofferkinderen* staat het recht van *kinderen* op goed scheidende ouders en een kindvriendelijke omgangsregeling centraal en niet het recht van *ouders* op een omgangsregeling.

Hoe kunnen ouders hun kind centraal stellen in plaats van hun eigen rechten als ouder? Hoe kunnen ouders het beste met elkaar omgaan en daardoor het goede doen? Moet je nu wel aardige dingen zeggen over je ex-partner (terwijl je die het liefst de hersens zou inslaan) of kun je beter eerlijk zijn over wat je denkt? Hoe kan een ouder met een onwelwillende ex-partner het goede doen voor de kinderen? Is het in het belang van kinderen om koste wat het kost contact te hebben met de biologische ouder? Hoe kunnen de nieuwe partners van de ouders zich kindvriendelijk opstellen naar de 'vreemde' kinderen?

Het kind: de verliezende partij

Volwassenen hebben gelukkig allerlei mogelijkheden om de opgedane pijn door de scheiding te verwerken: met vrienden, familie of een therapeut. Voor kinderen is dat veel lastiger: zij willen immers geen scheiding. Hoe goed ouders ook uitleggen "...dat het de beste oplossing is..." het blijft een feit dat de kinderen zich altijd de machteloze, verliezende partij voelen. Het is een leed dat hen wordt aangedaan en waarop ze geen invloed hebben. Als ze wel het idee hebben dat ze van invloed zijn, dan is dat meestal negatief: 'Het komt door mij, dat ze gaan scheiden. Als ik nou ...'

Ieder kind ondervindt op zijn of haar manier onaangename gevolgen van een scheiding, hoewel scheiden in heel veel gevallen wordt ervaren als de enige oplossing voor een onhoudbare situatie (ook door kinderen). Zodra de scheiding een feit is dan weten kinderen dat het om een definitieve onomkeerbare situatie gaat. En toch *hoopt* elk kind dat bij mij in therapie komt, dat de ouders weer bij elkaar gaan wonen. En elk kind *weet* dat het niet gaat gebeuren. Wat een verwarring, uitzichtloosheid en moeilijkheden horen er bij een echtscheiding. Er is de ik-wil-weg-ouder, de kunnen-we-het-niet-nog-eens-proberen-ouder, de ik-heb-nooit-iets-gemerkt-ouder, de dan-zie-je-de-kinderen-nooit-meer-ouder, de ik-heb-net-zoveel-recht-als-jij-ouder, de ik-wou-eigenlijk-niet-ouder, de Ach, zoveel ouders, zoveel wensen en eisen. Om het gemakkelijk te maken voor iedereen stel ik voor dat we het partijenstelsel bij een echtscheiding terug brengen tot één partij: het kind.

Het kind is de belangrijkste en (in mijn optiek) enige partij. Binnen de integratieve kindertherapie staat het kind dus letterlijk en figuurlijk centraal. Dit is iets wat door de Raad van de Kinderbescherming, de rechter en advocaten niet begrepen wordt.

En het aardige is dat scheidende ouders daar juist opgelucht op reageren. Ze hebben over het algemeen het beste voor met hun kind, en daardoor is dat standpunt voor de meeste ouders een grote opluchting. Ze weten dat de Integratieve Kindertherapeut ongeacht hun ruzies, misverstanden en eisen, de rechten van hun kind voorop zal stellen.

Kinderrechter Mr. Nanneke Quik-Schuijt (ruim dertig jaar kinderrechter ervaring in Utrecht):
"Moed hebben we nodig: om een standpunt in te nemen, om de kant van het kind te kiezen, ook als dat ten koste gaat van de ouders."

De rechten van het kind worden lager geplaatst dan de rechten van de ouders merkt ze op: "Ook als we kunnen voorspellen dat het alleen een kwestie van tijd is voordat het weer mis zal gaan. De ouder is het criterium, niet het kind. En ik vind dat daarop de wet zou moeten worden aangepast."

En ze vertelt verder over de verandering die ze ziet bij te veel werkende ouders, die eigenlijk geen tijd voor hun kind willen vrij maken: "Vroeger zag ik bijvoorbeeld tijdens echtscheidingszaken bijna alleen maar ouders, die allebei heel graag de kinderen wilden. Nu komt het regelmatig voor dat ze ruzie maken over wie de kinderen niet hoeft te nemen. Dat vind ik eerlijk gezegd nog verdrietiger. Maar het is allebei verwaarlozing en egocentrisme".

Vershil in visie van de GGZ en de Integratieve Kindertherapie

Trouwen is een juridische aangelegenheid, en scheiden ook. De gevolgen ervan zijn van psychologische aard. Waarom dan naar een rechtbank gaan terwijl je psychologische hulp nodig hebt? Wat mij betreft zou een rechter zich niet moeten buigen over invulling omgangsregeling, ouderschapsplan etc. Ouders zijn immers tijdens deze eerste periode ontoerekeningsvatbaar.

Een onderzoek van een psychiater naar de persoonlijkheid van de ouders, hulp van een Integratieve Psychotherapeut aan ouders ter verwerking van het verleden en ondersteuning van een Integratieve Kindertherapeut voor het kind is veel meer op zijn plaats, dan langdurige strijd (en geldverspilling) in een rechtbank.

En om het nog ingewikkelder te maken is de Raad van de Kinderbescherming een overheidsinstantie, die de rechter advies geeft met de wet in de hand. Er moet volgens de wet een omgangsregeling komen. Dat is ook meteen het (wettelijke) uitgangspunt van de Raad. Eigenlijk zou de ontwikkeling van het kind en de relatie met beide ouders (de gezonde psychologische ontwikkeling van het kind) centraal moeten staan. Hoe rijmt de Raad deze twee contradicties?

Om uit deze 'klem' te komen heeft de GGZ (Raad, Bureau JeugdZorg, Veilig Thuis) de onderstaande uitgangspunten (visie), die nergens op papier staan, maar mij en ouders herhaaldelijk worden meegedeeld:

1. Alle ouders houden van hun kinderen. De bloedband is onverbreeklijk
2. Alle kinderen houden van beide ouders. Kinderen zitten gevangen in een loyaliteitsconflict.
3. Waar twee scheiden, hebben twee schuld.
4. Conflict bij een scheiding ontstaat door gebrekkige communicatie tussen beide ouders.
5. De GGZ is tevreden met 'goed genoeg ouderschap'. "De kinderbescherming is er niet om kinderen te beschermen" (citaat: twee afzonderlijke medewerkers van de Raad van de Kinderbescherming)
6. Het conflict tussen ouders is de oorzaak van de houding van kinderen t.o.v. hun uitwonende ouder. Kinderen hebben het meeste last van ouders die slecht over elkaar spreken.
7. De thuiswonende ouder is veelal over-beschermend
8. De thuiswonende ouder heeft de neiging de kinderen op te zetten tegen de andere ouder (PAS = ouderverstotingssyndroom).
9. Kinderen hebben recht op beide biologische ouders.
10. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek (= interview beide ouders) dat uitgangspunt is voor omgang.

De Integratieve Visie is:

1. De *liefdesband* is onverbreeklijk en stijgt boven de bloedband uit. Biologisch ouderschap betekent niet vanzelfsprekend goed en liefdevol ouderschap.
2. Kinderen willen onvoorwaardelijke liefde van hun biologische ouders. Helaas zijn niet alle vaders en moeders in staat om uit te groeien tot liefdevolle papa's en mama's. Sommige volwassenen vertonen kenmerken van een persoonlijkheidsprobleem (narcisme, borderline, psychopathie, antisociaal). Voor KOP-kinderen is het heel lastig en soms gevaarlijk om bij zo'n ouder op te groeien of er contact mee te hebben. De relatie moet echter wel 'af' gemaakt worden om latere problemen in hun eigen relaties te voorkomen. Kinderen gaan persoonlijke relaties aan. Sommige ouders zijn makkelijker om van te houden dan anderen. Om uit hun innerlijke klem te geraken wijzen kinderen een ouder af of splitsen zichzelf in de 'ideale zoon of dochter' (zie: Artikel *Het recht op verlangen* - CV)
3. Sommige ouders hebben een psychiatrisch probleem (kenmerken van borderline, narcisme) en/of mishandelen hun partner. Die relatie is op macht/onmacht gericht. Een scheiding is dan de gezonde beslissing om uit een zeer ongezonde situatie te komen.
4. Het conflict tussen ouders wordt als vervelend ervaren door kinderen, maar is nooit de oorzaak van een breuk met één van de ouders. Kinderen vinden voortdurend manieren om dan toch contact te leggen. De wijze van communiceren is het symptoom van het conflict. De onderliggende pijn, wraak en machteloosheid houdt het conflict in stand.
5. Alle kinderen hebben recht op 100% liefdevolle ouders. Die bestaan uiteraard niet, maar daar hebben kinderen wel recht op. Dat streven zorgt ervoor dat er terecht aan ouders hoge eisen worden gesteld.
6. Ouders die 'liegen' over elkaar omdat ze daarmee proberen de kinderen niet te beïnvloeden, zorgen voor verwarring bij hun kinderen. De kinderen horen het één en voelen het andere. Beter: de ouders vertellen hun beleving en voegen eraan toe dat het geen 'waarheid' is, maar een persoonlijke ervaring, die niets te maken heeft met de ervaring die het kind heeft. Zo ontlast je het kind van de woede, pijn en onmacht van de ouders.
7. De thuiswonende ouder heeft de plicht om goed te luisteren naar de kinderen en hun belang om op te groeien tot evenwichtige mensen te beschermen. Dat is hun ouderlijke plicht. Goed onderzoek naar de onderliggende motieven, helpen in te schatten of de thuiswonende ouder het belang van de kinderen voorop stelt of (onbewust) de kinderen de uitwonende ouder tracht te onthouden.
8. PAS is een verzameling gedragingen, die niet in de DSM-V voorkomt. Het is daarmee een niet bestaand syndroom dat niet gediagnosticeerd kan worden. De gedragingen zijn echter wel waar te nemen in een heel klein percentage van de scheidingen. Uit Australisch onderzoek blijkt dat in 1 % van de gevallen zo te zijn. Onderzoek naar de psychische gesteldheid van beide ouders geeft vaak licht op de persoonlijkheidsproblematiek, die het gedrag kan verklaren. Opzetten tegen de andere ouder is een enkele keer een bewuste actie. In de meeste gevallen weten kinderen al lang (gedurende het huwelijk) hoe de ouders over elkaar denken en bepalen zij hun standpunt op grond van hun innerlijke klem. PAS (als beschrijving) is dus een ziekelijke manier van macht uitoefenen op de ander d.m.v. het kind. Dit is een vorm van Münchausen bij Proxy. Stoornissen vormen 3 tot 5 % van de bevolking.

9. Kinderen hebben recht op *liefdevolle ouders*. Ongeacht of dat de biologische ouders zijn of andere liefdevolle volwassenen.
10. Omgang dient het vanzelfsprekende resultaat te zijn van het oprechte en vrije verlangen van twee mensen, die elkaar willen leren kennen. Omgang afdwingen levert de *tijd*, maar niet de *verdieping* op de relatie als de ouder (of het kind) geen moeite wil doen en wil investeren in de relatie.

Gezinssituaties

Het kind met gescheiden ouders verliest de vertrouwde gezinssituatie, de huiselijke gewoontes en de bekende sfeer. Plotseling heeft het kind te maken met twee nieuwe situaties.

Stel je dit ouderpaar maar eens voor: de moeder is eigenlijk extravert, emotioneel, houdt van spontane acties. De vader is eigenlijk stilletjes, nadenkend, rustig, houdt van regelmaat. En deze twee mensen gaan scheiden. De moeder werd gedurende het huwelijk wat in 'toom' gehouden door de vader: de prullaria en heftige kleuren op de muur waren beperkt tot de slaapkamers van de kinderen en het 'hoekje' van mama. Deze moeder heeft een nieuwe partner gekozen, die beter bij haar past. Een excentrieke, vrolijke, luidruchtige en goedlachse man. Hoe meer gekke ideeën hoe fijner ze het hebben. Het huis lijkt op Villa Kakelbont. Het kind geniet van de ruimte en de vrolijke sfeer, maar moet er ook aan wennen. Voor de TV eten is een feest. Plotseling heeft het meer vrijheid en daardoor ook meer verantwoordelijkheid. Eigen TV op de kamer met de regel dat deze op tijd uit gaat.

Vader werd gedurende het huwelijk wat losser, leerde makkelijker 'spontaan' een weekendje weg te gaan. Hij vond het wennen, maar genoot ook van de 'losbandigheid' die zijn vrouw had. Nu wil hij rust. Een huis in rustige kleuren (wit/zwart) en niet overal kleden, maar een mooie vloer (goed schoon te houden) en duidelijke regels in huis. Zijn nieuwe vrouw is zachtaardig, zegt niet veel, maar is wel heel duidelijk in de omgang: netjes eten aan tafel. Fijne gesprekken aan tafel en geen TV na 19.00 uur. Het kind geniet van de zachtheid van deze vrouw en de belangstelling tijdens het eten, maar moet er ook aan wennen. Geen TV of scherm na 19.00 uur, dus ook geen contact met vriendinnen.

Kortom: het kind heeft twee totaal nieuwe gezinssituaties waar het zich om de week aan moet aanpassen. Terwijl het hier niet om heeft gevraagd! Laten we eens onderzoeken wat dat betekent voor de beleving in het kind.

Situatie 1: de normale gezinssituatie

Vader en moeder zijn met elkaar verbonden door aanwezigheid van de wederzijdse liefde.

Situatie 2: de 'vriendelijke' scheiding

Vader en moeder gescheiden met een redelijk beleefd en vriendelijk wederzijds contact.

Situatie 3: ernstige conflictscheiding

Het kind wijst één van de ouders af.

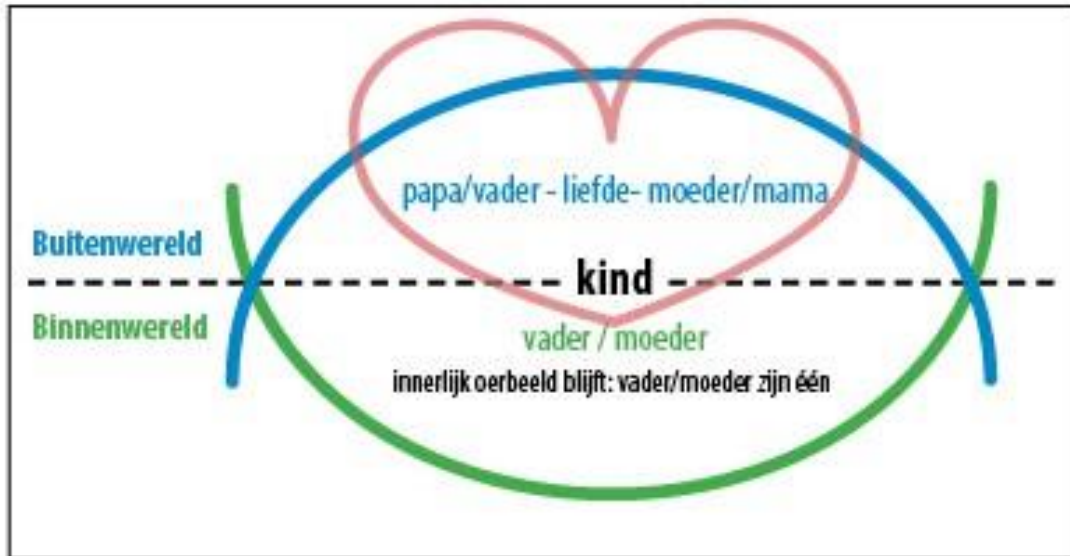
Situatie 4: ernstige conflictscheiding

Het kind 'splitst' zichzelf in twee ideale kinderen.

Situatie 1: de normale gezinssituatie

Vader en moeder zijn met elkaar verbonden door aanwezigheid van de wederzijdse liefde.

In een 'normale' gezinssituatie met twee gezonde ouders, ziet het schema er als volgt uit: In de buitenwereld laten de ouders hun liefdevolle relatie zien. Het kind ervaart de interne ouders ook als liefdevol.

In de buitenwereld zijn de ouders bij elkaar, en verbonden met elkaar door de liefde. Het beeld van vader en moeder is 'heel' in de buitenwereld, zowel als in de binnenwereld. De vader heeft papa-kwaliteiten ontwikkeld en de moeder heeft mama-kwaliteiten ontwikkeld. De bloedband is aangevuld met de liefdesband.

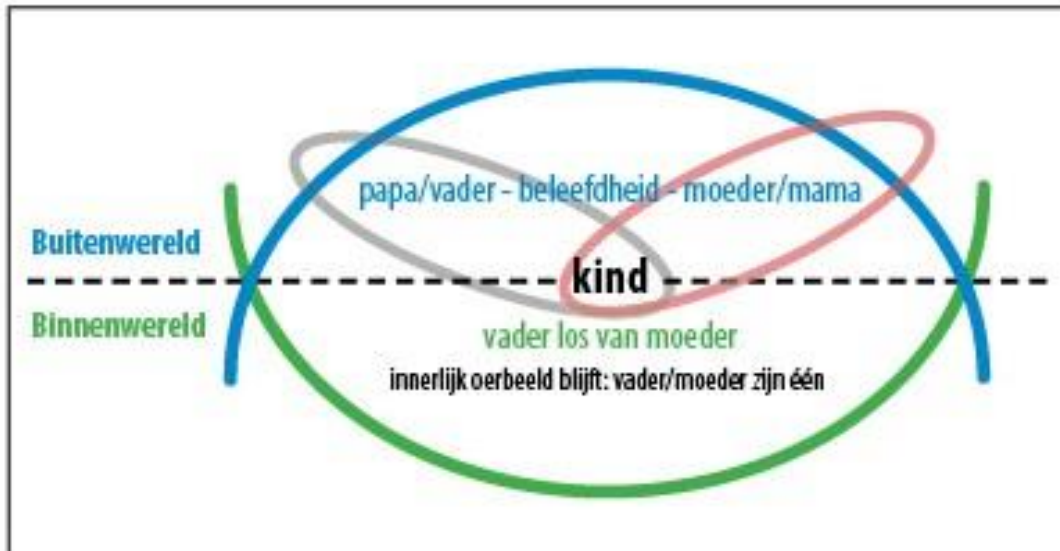
Liefdesband

Bloedband

Situatie 2: de 'vriendelijke' scheiding

In de 'normaal' gescheiden situatie, wordt de liefde van de ouders voor elkaar vervangen voor een zekere beleefdheid (met wellicht wederzijds respect voor elkaars kwaliteiten). Het kind kan nog steeds in alle vrijheid genieten van de papa- en mamakwaliteiten.

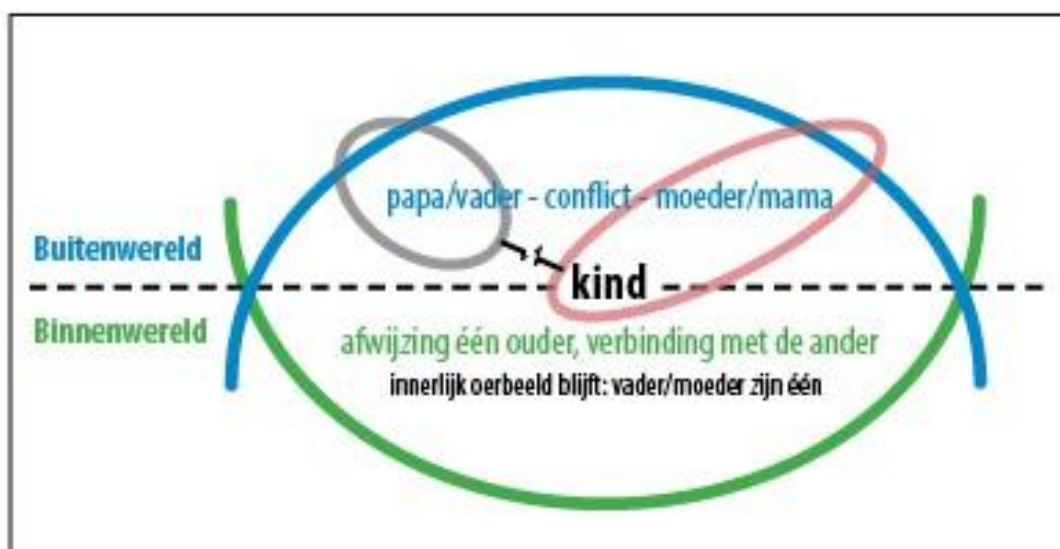

Intern wordt het beeld van de eeuwige band tussen de ouders verscheurd. Maar diep in het kind zelf bestaat het beeld van de ouders, die één geheel vormen nog steeds. De eeuwige wens 'dat ze weer bij elkaar komen' blijft zo bestaan.

Het kind kan bij de eigen gevoelens/gedachten blijven, doordat de (gezonde) ouders in de buitenwereld het kind niet als verlengstuk/eigendom gebruiken, maar als vrij, individueel voelend/denkend mens.

Situatie 3: ernstige conflictscheiding

Het kind wijst één van de ouders af. Er zijn kinderen, die splitsen niet zichzelf, maar de mensen in de buitenwereld. Het kind heeft met de ene ouder positieve ervaringen (persoonlijk) en met de andere ouder negatieve ervaringen (persoonlijk).

Dit is voor het kind een gezondere situatie dan dat het 'zichzelf splitst'.

Het kind kiest voor:

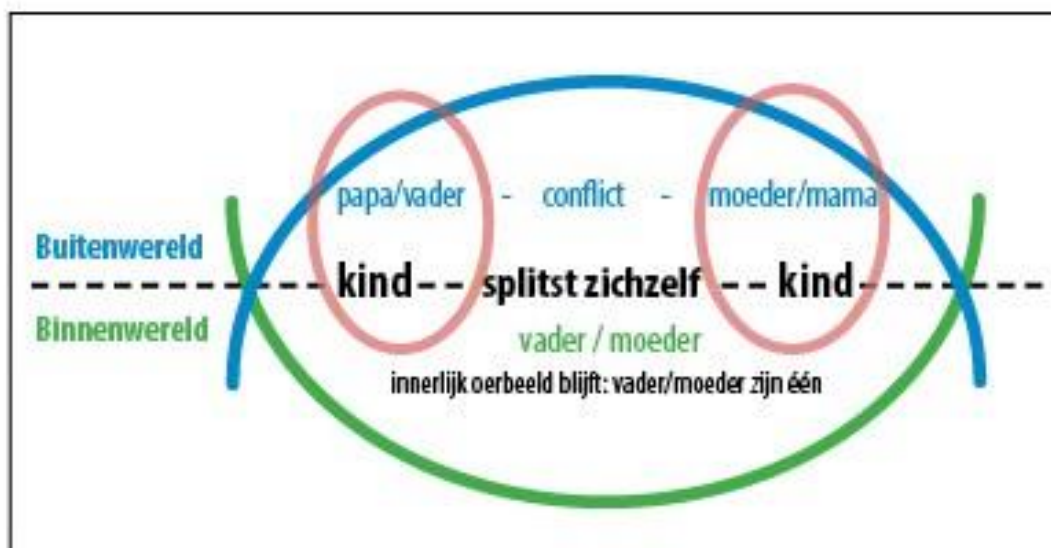
- De gezonde relatie en wijst de andere (zieke) ouder af. Voor de buitenwereld wordt het kind 'beschuldigd' van het hebben van een loyaliteitsconflict. Alsof het kind op grond van eigen (onbewuste) ervaringen geen keuze zou kunnen maken. Een kind voelt en kan niet anders zijn dan zichzelf met de mogelijkheden die het bezit.
- Het kind heeft een negatief gevoel naar één van de ouders door:
 - o Ervaringen uit het verleden: mishandeling, afwijzing o.i.d. naar het kind toe
 - o Ervaringen uit het verleden als getuige: mishandeling, afwijzing o.i.d. naar een broertje/zusje of ouder toe
 - o Ervaringen uit het heden: de betreffende ouder is niet doorgegroeid als papa of mama en komt niet tot ontwikkeling met empathie (inlevingsvermogen), of het aangaan van een gelijkwaardige relatie
- Soms kiest het kind voor de 'zielige' ouder, die 'achter blijft'
- Soms kiest het kind voor de ouder die de oude situatie het meest benadert
- Soms kiest het kind voor de meest prettige situatie waarin het door kan gaan met het eigen leven: school, club, etc.

De meeste kinderen maken echter hun keuze op grond van hun eigen gezonde verstand. Het kind verwijderd de ongezonde ouder uit zijn of haar systeem. Met andere woorden: het kind wil niet meer meedoen aan een omgangsregeling, die ongezond voor hem of haar is en het kiest voor zichzelf en de gezonde ouder. Iets wat volgens enkele ontwikkelingspsychologen, systeemtherapeuten, mediators moeilijk te begrijpen is. Vanuit de Integratieve Kindertherapie beschouwen we dit gedrag als onderdeel van het zelfbeschikkingsrecht.

Situatie 4: ernstige conflictscheiding

Er zijn twee redenen van interne splitsing:

- het kind heeft naar beide een positief gevoel en heeft het gevoel daar geen toestemming voor te hebben van één of beide ouders; het kind heeft die conclusie zelf getrokken en durft dit niet te bespreken.
- het kind heeft angst om los te staan van één van de ouders uit een bepaalde eigen overtuiging (bv. als ik niet ga, dan krijgen we geen geld meer"), die *niet* gedragen wordt door één of beide ouders. De overtuiging speelt zich uitsluitend af in het hoofd van het kind.

Het kind maakt de onbewuste 'keuze' om zichzelf te splitsen in twee personen. Twee personen waarvan het kind denkt dat het beide ouders tevreden stelt.

- Ik ben een X-kind bij mijn vader/papa en een Y-kind bij mijn moeder/mama

Tot verbazing van ouders slaapt een kind bij de ene ouder goed en bij de ander heeft steeds nachtmerries. En zo laat het kind meer grote tegenstrijdigheden zien als gevolg van deze onbewust 'oplossing' om uit dit interne conflict te komen. Het verwijt van de ouders aan elkaar ('Jij onderdrukt haar emoties en daarom heeft ze nachtmerries' en 'jij bent gewoon niet duidelijk, en daardoor slaapt ze bij jou niet fijn') is onterecht.

De redenen van kinderen om zichzelf te splitsen kunnen zijn:

- De ouder is niet gegroeid in zijn/haar rol naar papa of mama maar blijft vader of moeder (= organisatorisch gericht i.p.v. groei en ontwikkeling gericht) en het kind past zich aan om geen gedoe te krijgen.

Het kind voorkomt op deze manier het onverwachte gezeur, vragen en trammelant.

In het geval van niet ontwikkeld papa of mama-schap heeft het kind zichzelf geleerd zich aan te passen, c.q. neer te leggen bij de verschillende manieren van de ouders om gezeur van de ouders over elkaar te voorkomen. Deze kinderen krijgen het op den duur erg moeilijk omdat zij door hun splitsing steeds minder zichzelf zijn. Sommige kinderen verliezen alle mimiek op het gezicht.

Loyaliteitsconflict of afhankelijkheidsprobleem

In de buitenwereld ziet het eruit als 'kinderen zijn loyaal aan hun ouders'. In werkelijkheid proberen kinderen uit hun intern conflict te komen en lukt dat niet vanuit hun afhankelijke positie, tenzij wij hen daarin erkennen en steunen.

Een fijne, warme, liefdevolle ouder is aantrekkelijk voor kinderen. Dat soort ouders wordt door kinderen niet verstoten.

Dus: laten we kinderen steunen bij hun keuze en laten we ouders helpen aantrekkelijk te zijn voor hun kinderen.

Lees meer over een kindvriendelijke echtscheiding in:

